

Povinné označovanie vozidiel a jeho posudzovanie pri technickej kontrole

Obligatory marking of vehicles and its assessment in technical inspection

Marián Rybiansky¹, Lubomír Moravčík²

Abstrakt

Predmetom tohto príspevku je povinné označovanie vozidiel, ktoré slúži na včasnú identifikáciu vozidla iným účastníkom cestnej premávky, a to najmä za zníženej viditeľnosti. Povinné označovanie je tak jedným z prostriedkov prevencie dopravných nehôd ako neželaného javu v cestnej premávke. Príspevok sa tiež zaoberá posudzovaním označovania vozidiel pri technickej kontrole.

Kľúčové slová

označovanie vozidiel, reflexné značenie

Abstract

The subject of this article is the obligatory vehicle marking which is intended to improve the ability of other traffic participants to detect the vehicle in time, especially during low visibility conditions. Obligatory marking is therefore one of the means of prevention of road traffic accidents. The article deals with the assessment of the marking as part of the periodic technical inspection, too.

Key words

marking of vehicles, retro-reflecting marking

1. Úvod

Včasné rozoznanie vozidla môže na ceste zabrániť nehode. Najmä za zníženej viditeľnosti, pričom najväčší význam má asi v prípade ťažkých nákladných automobilov alebo jazdných súprav. Pohybujú sa v porovnaní s väčšinou ostatných vozidiel pomalšie, nebezpečenstvo nárazu rýchlejšieho vozidla zozadu je preto vyššie. Dĺžka jazdnej súpravy spolu s menším zrýchlením môže zvýšiť riziko nárazu do jej bočnej strany pri vchádzaní na cestu alebo odbočovaní. A kvôli väčšej šírke niekedy nie je možnosť odstaviť vozidlo na krajnici bez toho, aby zasahovalo do jazdného pruhu. Práve situácia, kedy je za zníženej viditeľnosti na okraji cesty odstavené neosvetlené vozidlo, je veľmi

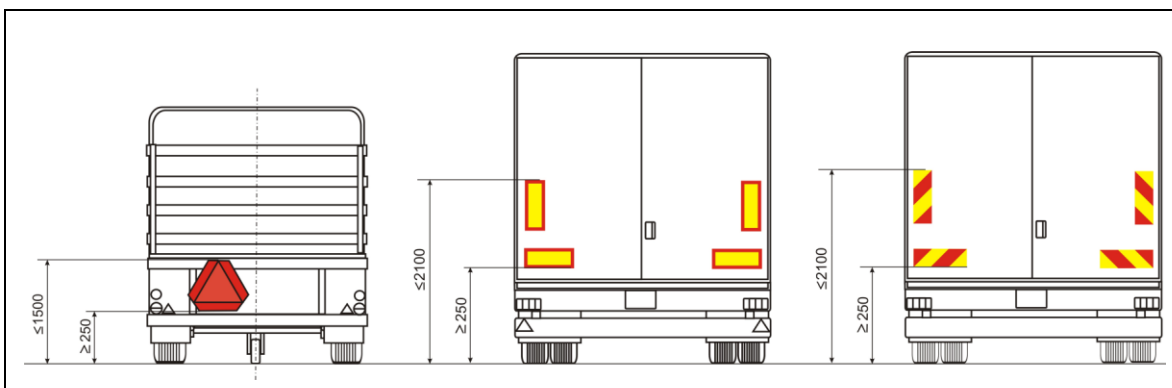
¹ Ing. Marián Rybianský, TESTEK, a.s., poverená technická služba technickej kontroly vozidiel, Plachého 14, P.O.Box č. 84, 840 02 Bratislava, marian.rybiansky@testek.sk

² Ing. Lubomír Moravčík, PhD., Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, štátny dopravný úrad, Námestie slobody č. 6, P.O.Box č. 100, 810 05 Bratislava, email: lubomir.moravcik@mindop.sk

nebezpečná. Jediným prostriedkom zaručujúcim viditeľnosť vozidla sú vtedy jeho tzv. „pasívne“ svetelné zariadenia, bez zdroja aktívne vyžarujúceho svetlo. Najčastejšie ide o zariadenia s reflexným povrchom (odrážajúcim svetlo), niekedy aj s fluorescentným (svetielkujúcim pri osvetlení).

2. Zadné označovacie tabuľky ťažkých, dlhých a pomalých vozidiel

Odrasové sklá boli dlhé roky jediným pasívnym svetelným zariadením na vozidlách, v súčasnosti sú však už prekonaným technickým riešením. Viaceré vážne nehody typu, aký bol opísaný v úvode, viedli zákonodarcov v európskych krajinách k tomu, aby postupne presadili účinnejšie reflexné, respektíve reflexno-fluorescentné označenie práve na nákladných vozidlách a na pomalých vozidlách – tzv. zadné označovacie tabuľky (obr. 1). Účinnosť týchto zariadení je v porovnaní s odrazovými sklami vyššia, subjektívny vnem z nich môže prevýšiť i vnem z rozsvietených zadných obrysových svetiel vozidla.

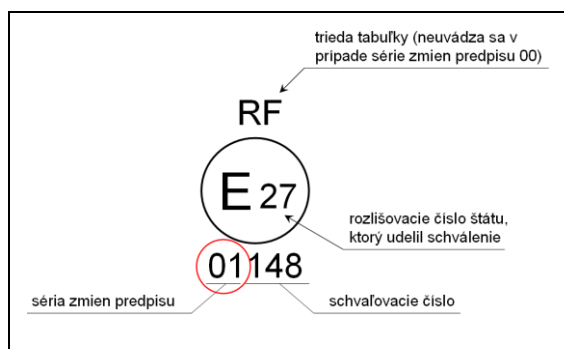

Obr. 1.: Reflexné označenia vozidiel; vľavo označenie pomalého vozidla podľa predpisu EHK č. 69, uprostred označenie dlhého prípojného vozidla podľa predpisu EHK č. 70 a vpravo označenie ťažkého nákladného motorového vozidla podľa predpisu EHK č. 70. Usporiadanie tabuliek podľa predpisu EHK č. 70 sa môže odlišovať od príkladov na obrázku.

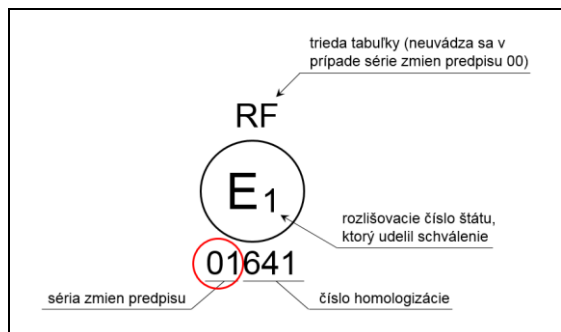
V Slovenskej republike bola povinnosť vybavenia niektorých vozidiel zadnými označovacími tabuľkami zavedená už v 90-tych rokoch minulého storočia. K poslednej významnejšej zmene v tejto oblasti prišlo nariadením vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z., podľa ktorého

- motorové vozidlá na prepravu nákladu (kategórie N) s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou prevyšujúcou 7,5 t s výnimkou ťahačov návesov musia byť vybavené jednou, dvomi alebo štyrmi zadnými označovacími tabuľkami pre ťažké vozidlá podľa predpisu EHK č. 70,
- prípojné vozidlá kategórií O₁, O₂ a O₃, ktorých celková dĺžka presahuje 8000 mm (vrátane oja), a všetky prípojné vozidlá kategórie O₄ musia byť vybavené jednou, dvomi alebo štyrmi zadnými označovacími tabuľkami pre dlhé vozidlá podľa predpisu EHK č. 70,

- c) prípojné vozidlá za traktor kategórií R₁, R₂ a R₃, ktorých celková dĺžka presahuje 8000 mm (vrátane oja), a všetky prípojné vozidlá kategórie R₄ musia byť vybavené jednou, dvomi alebo štyrmi zadnými označovacími tabuľkami pre dlhé vozidlá podľa predpisu EHK č. 70,
- d) vozidlá kategórií L_{7e} (nákladná štvorkolka), M, N, O, T, C, R, S a P, ktorých najväčšia konštrukčná rýchlosť nepresahuje 40 km.h⁻¹, musia byť vybavené aspoň jednou zadnou označovacou tabuľkou pre pomalé vozidlá podľa predpisu EHK č. 69,
- e) ak boli vyššie uvedené vozidlá schválené počnúc 1.1.2007, musia byť na ich označenie použité zadné označovacie tabuľky schválené podľa predpisu EHK č. 70 série zmien 01 (obr. 2), respektíve podľa predpisu EHK č. 69 série zmien 01 (obr. 3). Na skôr schválených vozidlách možno naďalej používať aj tabuľky série zmien 00 príslušných predpisov EHK.

Obr. 2.: Príklad schvaľovacej značky zadnej označovacej tabuľky pre ťažké alebo dlhé vozidlá podľa predpisu EHK č. 70 série zmien 01.

Obr. 3.: Príklad schvaľovacej značky zadnej označovacej tabuľky pre pomalé vozidlá podľa predpisu EHK č. 69 série zmien 01.

3. Reflexné označenie na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z. zaviedlo ako povinné aj odrazové označenie na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti podľa predpisu EHK č. 104. Ide o vyznačenie bočných a zadných obrysov vozidiel pásmi z reflexného materiálu, účinnosťou zodpovedajúce zadným označovacím tabuľkám podľa predpisov EHK č. 69 a 70 série zmien 01. Povinnosť sa týka nákladných automobilov (vozidlá

kategórie N) nad 7,5 t a prípojných vozidiel nad 3,5 t najväčšej prípustnej celkovej hmotnosti (vozidlá kategórií O₃ a O₄) prihlásených do evidencie počnúc 1.1.2000.

Výnimku z povinnosti byť vybavené zadným odrazovým označením majú vozidlá so šírkou nepresahujúcou 2100 mm. Podobne vozidlá s dĺžkou nepresahujúcou 6000 mm nemusia byť vybavené bočným odrazovým označením. Podvozky s kabínou, nedokončené vozidlá a ťahače návesov nemusia mať bočné ani zadné odrazové označenie.

Odrazové vyznačenie obrysov je zakázané pre osobné automobily (kategória M₁) a prípojné vozidlá do 750 kg najväčšej prípustnej celkovej hmotnosti (kategória O₁); zákaz sa však nevzťahuje na osobné automobily vybavené zvláštnymi výstražnými svetidlami vyžarujúcimi modrú farbu. Ostatné vozidlá kategórií M, N a O môžu byť vybavené bočným alebo zadným označením. Predným označením môžu byť vybavené len vozidlá kategórií O₂, O₃ a O₄, pre ostatné kategórie vozidiel je zakázané.

3.1 Požiadavky na označenie na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti

Odrazové označenie na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti vozidla musí podľa predpisu EHK č. 48 plniť nasledujúce požiadavky:

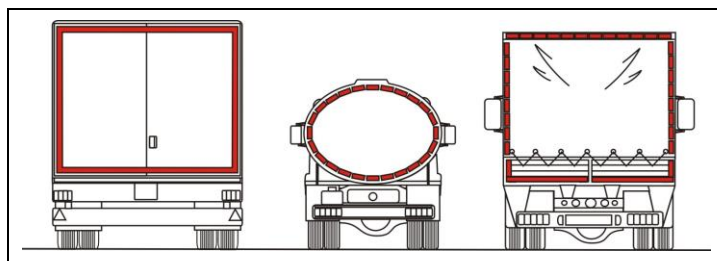
- a) Materiál použitý na odrazové označenia musí byť schválený podľa predpisu EHK č. 104. Ide o pásy reflexnej fólie so šírkou 50 mm. Povinné je označenie materiálu schvaľovacími značkami EHK s hustotou jedna značka na každých 500 mm (obr. 4).

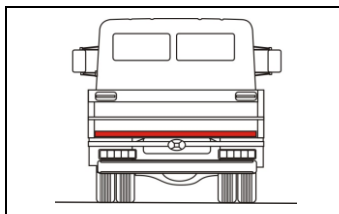
Obr. 4.: Schvaľovacia značka podľa predpisu EHK č. 104 na reflexnom páse bielej farby. Znak „C“ v hornej časti určuje, že ide o pás na vyznačenie obrysov vozidla. Materiál na nepovinné plošné nápisy a grafiku má označenie „D“ (pre použitie na obmedzených plochách) alebo „E“ (pre použitie na veľkých plochách).

- b) Na boku vozidla možno použiť biele alebo žlté odrazové označenie, vzadu červené alebo žlté odrazové označenie a vpredu len biele odrazové označenie.
- c) Odrazové označenie musí byť na vozidle umiestnené tak, aby pásy, z ktorých sa skladá, boli pokiaľ možno orientované vodorovne alebo zvislo, v súlade s tvarom, konštrukciou a použitím vozidla.
- d) Odrazové označenie môže byť tvorené jednou časťou, alebo zložené z viacerých častí. Ak nie je označenie pásmi spojené, musia byť medzery medzi jednotlivými časťami čo najmenšie a nemali by byť väčšie ako polovica najmenšej dĺžky susednej

- časti. Ak uvedenú požiadavku na dĺžku medzery nemožno dodržať, potom dĺžka medzery nesmie presiahnuť 1000 mm.
- e) Odrazová plocha bočného odrazového označenia musí byť orientovaná pokiaľ možno rovnobežne so strednou pozdĺžnou rovinou vozidla, v súlade s tvarom, konštrukciou a použitím vozidla. Odrazová plocha zadného odrazového označenia musí byť orientovaná pokiaľ možno rovnobežne s priečnou rovinou vozidla, v súlade s tvarom, konštrukciou a použitím vozidla. Ak to nie je možné, potom musí označenie čo najpresnejšie sledovať obrys vonkajšieho tvaru vozidla.
- f) Ako zadné označenie je predpísané označenie celého obrysu vozidla, čiže tzv. úplné označenie (obr. 5). Ak však tvar, usporiadanie, konštrukcia alebo použitie vozidla neumožňujú použiť predpísanú formu odrazového označenia, môže byť namiesto neho použité líniové označenie (obr. 6).

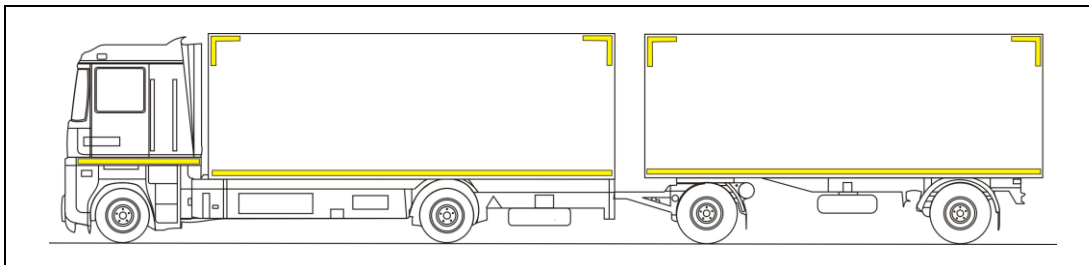

Obr. 5.: Príklady zadného úplného označenia. Pre zadné označenie ide o predpísanú formu.

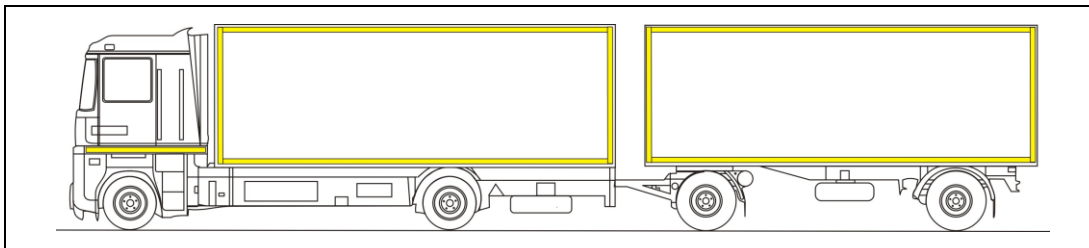

Obr. 6.: Príklad zadného líniového označenia na valníku. Pre zadné označenie možno túto formu použiť iba vtedy, ak nie je možné použiť úplné označenie.

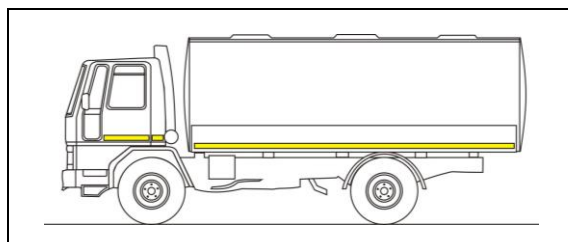
- g) Pre bočné označenie je predpísaná vodorovná línia v spodnej časti vozidla doplnená vyznačením horných rohov, čiže tzv. čiastočné označenie (obr. 7). Okrem čiastočného označenia je prípustné aj úplné bočné označenie (obr. 8). Ak však tvar, usporiadanie, konštrukcia alebo použitie vozidla neumožňujú použiť predpísanú formu odrazového označenia, môže byť namiesto neho použité líniové označenie (obr. 9).

Obr. 7.: Príklad bočného čiastočného označenia. Pre bočné označenie ide o predpísanú formu.

Obr. 8.: Príklad bočného úplného označenia. Pre bočné označenie ide o vyššiu formu, než je predpísaná.

Obr. 9.: Príklad bočného líniového označenia na cisternovom vozidle. Pre bočné označenie možno túto formu použiť iba vtedy, ak nie je možné použiť čiastočné označenie.

- h) Zadné odrazové označenie musí byť umiestnené čo najbližšie k bočným okrajom vozidla. Súčet dĺžok jeho vodorovne orientovaných častí musí pokrývať najmenej 70 % šírky vozidla. Za prípustné sa považujú aj prípady pokrytia 60 % šírky vozidla, ak na vozidle nie je možné dodržať podmienku 70 %, alebo 40 % v prípade obzvlášť zložitej konštrukcie vozidla (*Poznámka: Takáto miera pokrytia šírky vozidla bola povolená na vozidlách schválených podľa predpisu EHK č. 48 revízie 9, zmenou 1 k revízii 9 však bola táto možnosť pre neskôr schvaľované vozidlá zrušená*). Pri posudzovaní súčtu dĺžok sa dĺžky úsekov, v ktorých sú časti označenia vedené paralelne, zohľadňujú len raz.
- i) Bočné odrazové označenie musí byť umiestnené čo najbližšie k prednému a zadnému okraju vozidla tak, aby zasahovalo do vzdialenosti menšej ako 600 mm od predného a od zadného okraja vozidla; v prípade ťahača návesov (pre ktoré je toto označenie nepovinné) sa táto požiadavka vzťahuje na predný a zadný okraj kabíny a v prípade prípojného vozidla sa pri určení predného okraja vozidla nezohľadňuje oje. V prípade motorového vozidla možno do vzdialenosti 2400 mm od predného okraja vozidla použiť alternatívne odrazové označenie tvorené odrazovými sklami triedy IV A alebo odrazovým materiálom na zvýšenie viditeľnosti a rozoznateľnosti triedy C, ak sú dodržané tieto podmienky:
- I) odrazová plocha je aspoň 25 cm²,
 - II) jedno odrazové zariadenie je namontované vo vzdialenosti nie väčšej ako 600 mm od predného okraja vozidla,
 - III) ostatné odrazové zariadenia nie sú vzdialené viac ako 600 mm,
 - IV) vzdialenosť medzi posledným odrazovým zariadením a začiatkom bočného odrazového označenia nepresahuje 600 mm.

Súčet dĺžok jeho vodorovne orientovaných častí musí pokrývať najmenej 70 % dĺžky vozidla; v prípade ťahača návesov (pre ktoré je toto označenie nepovinné) sa táto požiadavka vzťahuje na dĺžku kabíny, v prípade prípojných vozidiel na dĺžku vozidla okrem oja a v prípade vozidiel s vyššie opísaným alternatívnym označením do vzdialenosti 2400 mm od predného okraja vozidla na dĺžku vozidla od tejto

vzdialenosti po zadný okraj vozidla. Pri posudzovaní súčtu dĺžok sa dĺžky úsekov, v ktorých sú časti označenia vedené paralelne, zohľadňujú len raz.

Ak je na ťahači návesov bočné odrazové označenie, i keď preň nie je povinné, potom musí byť umiestnené čo najbližšie k prednému a zadnému okraju kabíny, nie však ďalej ako 600 mm od predného a zadného okraja kabíny. Súčet dĺžok jeho vodorovne orientovaných častí musí pokrývať najmenej 80 % dĺžky kabíny ťahača návesov. Pri posudzovaní súčtu dĺžok sa dĺžky úsekov, v ktorých sú časti označenia vedené paralelne, zohľadňujú len raz.

- j) Spodné prvky odrazového označenia musia byť umiestnené čo najnižšie, v rozmedzí od 250 mm do 1500 mm nad rovinou vozovky, prípadne až do 2100 mm nad rovinou vozovky, ak konštrukcia vozidla alebo splnenie ostatných požiadaviek neumožňuje dodržať výšku 1500 mm. Horné prvky označenia musia byť umiestnené čo najvyššie, nie však nižšie ako 400 mm pod horným okrajom vozidla.
- k) Vyznačenie horných rohov obrysu vozidla pri čiastočnom odrazovom označení musí byť vyhotovené dvomi pásmi s dĺžkou aspoň 250 mm zvierajúcimi uhol 90°.
- l) Vzďialenosť medzi zadným odrazovým označením a najbližším predpísaným brzdovým svetlom musí byť väčšia ako 200 mm.
- m) Ak sú na vozidle zadné označovacie tabuľky pre ťažké alebo dlhé vozidlá (obr. 1) schválené podľa predpisu EHK č. 70 série zmien 01, môžu sa považovať za časť zadného odrazového označenia na účel posúdenia celkovej dĺžky a vzdialenosti od bočných okrajov. Sériu zmien možno zistiť pri schvaľovacej značke tabuľky (obr. 2).

Situácia, kedy je za zníženej viditeľnosti na okraji cesty odstavené neosvetlené vozidlo, je na obr. 10. Štatistiky v USA preukázali, že takéto označenie na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti (povinné pre všetky nové vozidlá od roku 1993) znížilo počet nehôd spôsobených nárazom o 16 % počas dňa a o 21 % v noci; zdroj: NHTSA (Asociácia národnej diaľničnej dopravnej bezpečnosti USA).

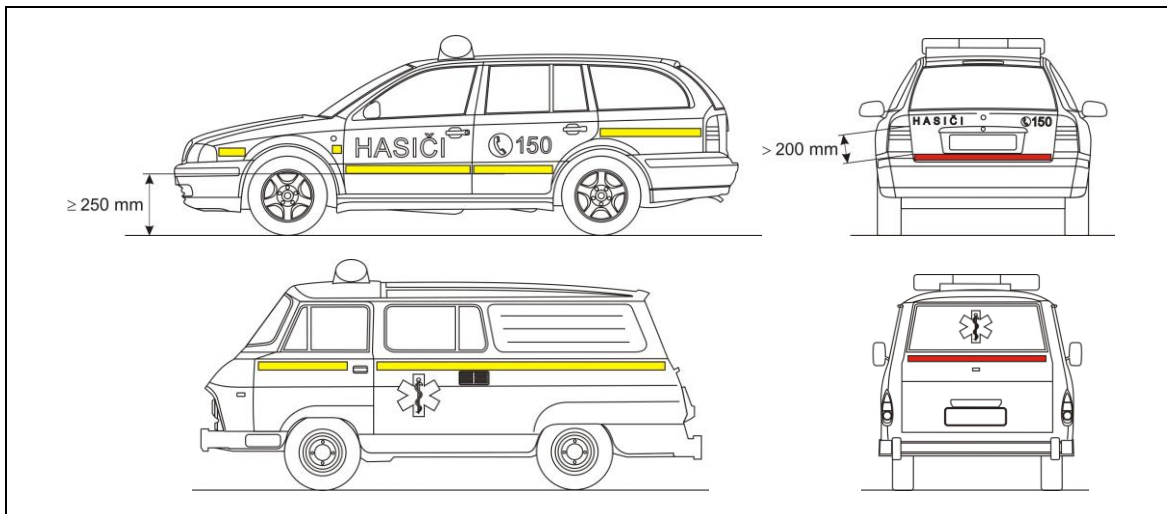

Obr. 10.: Pohľad na vozidlo so špeciálnym označením na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti za zníženej viditeľnosti.

3.2 Reflexné označenie na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti na vozidlách s právom prednostnej jazdy

Podľa vyhlášky Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 464/2009 Z. z. musia byť vozidlá s právom prednostnej jazdy (vozidlá s pevne zabudovanými zvláštnymi výstražnými svietidlami) uvedené do cestnej

premávky v Slovenskej republike po 1. januári 2011 vybavené odrazovým označením na zvýšenie viditeľnosti a rozoznateľnosti podľa predpisu EHK č. 104, ktoré upozorní na zvláštny charakter používania takého vozidla v cestnej premávke. Podobne, ako v predchádzajúcom prípade, možno aj na týchto vozidlách na boku použiť biele alebo žlté odrazové značenie a vzadu červené alebo žlté odrazové značenie.

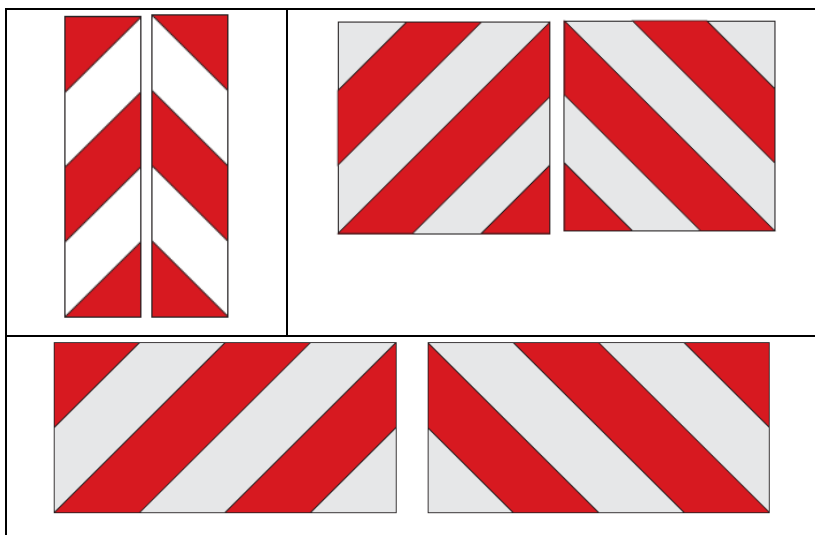
Obr. 11.: Príklad vyhotovenia odrazového označenia na zvýšenie viditeľnosti a rozoznateľnosti na vozidlách s právom prednostnej jazdy. Vzhľadom na tvar karosérie postačuje vzadu i na bokoch liniové označenie.

Obr. 12.: Špeciálne zásahové vozidlo Hasičskej a záchrannej služby označené na boku výrazným značením žltej a bielej farby.

4. Špeciálne označenie širokých vozidiel a vozidiel vykonávajúcich prácu za jazdy

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z. reagovalo aj na trend zvyšovania viditeľnosti širokých vozidiel a vozidiel vykonávajúcich prácu za jazdy alebo počas státia. Špeciálne označenie týchto vozidiel je tvorené červenými a bielymi pruhmi širokými 70 až 100 mm a smerujúcimi od pozdĺžnej strednej roviny vozidla pod uhlom 45° nadol, pričom najmenšia plocha tohto označenia musí byť 0,10 m² a musí mať tvar pravouholníka s dĺžkou jednej strany najmenej 250 mm (obr. 13). Špeciálne označenie sa umiestňuje na predných a zadných čelných plochách čo najbližšie k dolným a bočným obrysom vozidla a musí byť vyhotovené z materiálu so spätným odrazom triedy 2.

Obr. 13.: Špeciálne označenie širokých vozidiel a vozidiel vykonávajúcich prácu za jazdy.

Týmto označením musia byť vybavené:

- a) vozidlá kategórie M, N, O, T, C a R (osobné vozidlá, autobusy, nákladné vozidlá, prípojné vozidlá, traktory, prípojné vozidlá za traktory), ktorých šírka prevyšuje 2,55 m, pri izotermických vozidlách 2,60 m (tzv. „široké vozidlá“) – obr. 14,
- b) vozidlá vykonávajúce prácu za jazdy alebo počas státia (tzv. „pracujúce vozidlá“), patria sem rôzne zametacie vozidlá (obr. 15), vozidlá správcov pozemných komunikácií (obr. 16), sprievodné vozidlá nadrozmernej alebo nadmernej prepravy, záchranné vozidlá, vozidlá s právom prednostnej jazdy (obr. 17) a podobne,
- c) vozidlá kategórie P_S a S – pracovné stroje samohybné (obr. 18) a ťahané vymeniteľné stroje (obr. 19),
- d) vozidlá kategórie P_N – pracovné stroje nesené (obr. 20).

Obr. 14.: Špeciálne označenie vozidla umiestnené na širokom vozidle, obdobné označenie musí byť na vozidle umiestnené aj vpredu po oboch stranách.

Obr. 15.: Špeciálne označenie vozidla umiestnené na vozidle vykonávajúcom prácu za jazdy – zametacie vozidlo; obdobné označenie musí byť na vozidle umiestnené aj vpredu.

Obr. 16.: Špeciálne označenie vozidla umiestnené na vozidle vykonávajúcom prácu za jazdy – vozidlo správcu pozemnej komunikácie; obdobné označenie musí byť na vozidle umiestnené aj vzadu.

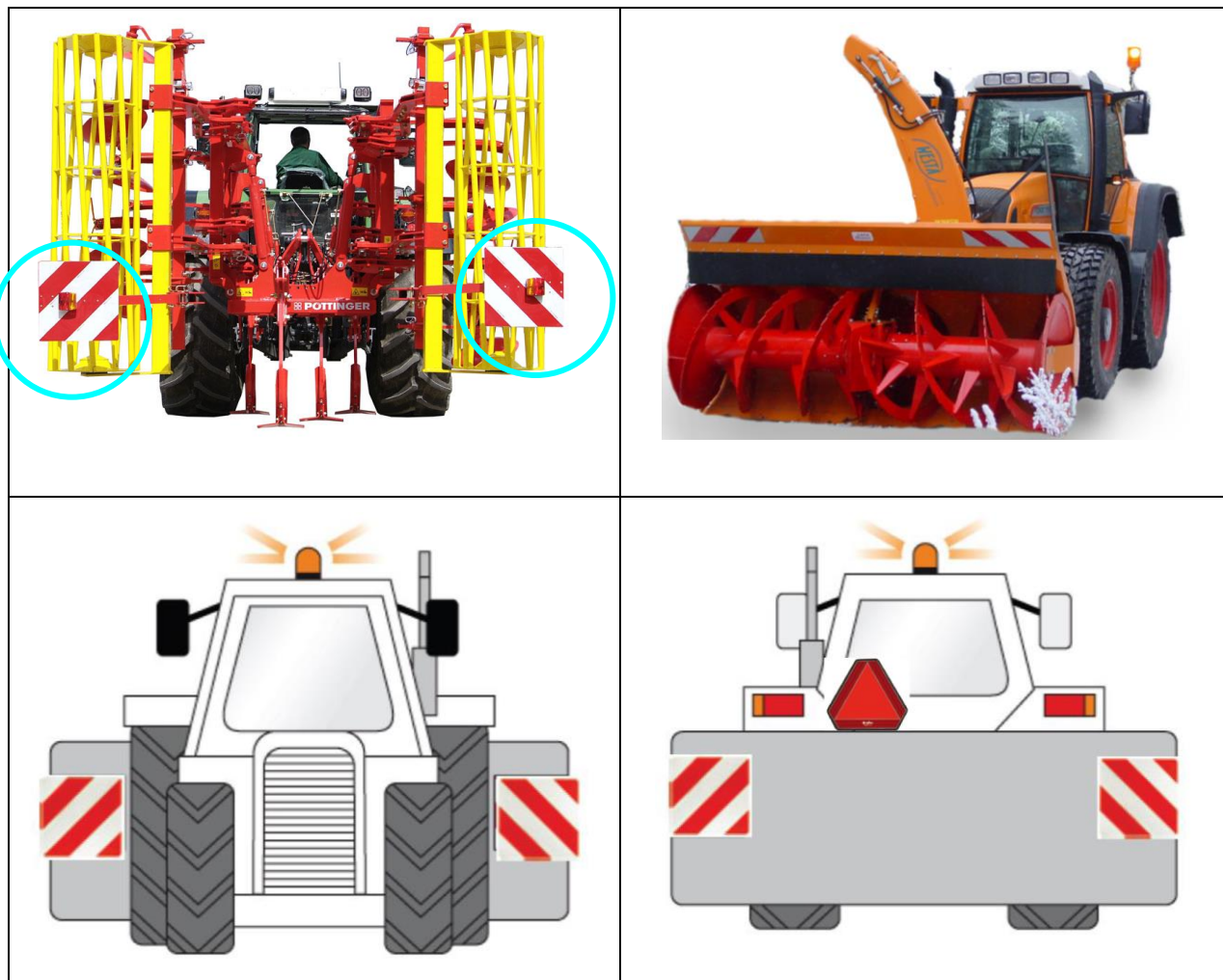
Obr. 17.: Špeciálne označenie vozidla s právom prednostnej jazdy červeno-bielymi pruhmi.

Obr. 18.: Špeciálne označenie vozidla umiestnené na pracovnom stroji samohybnom.

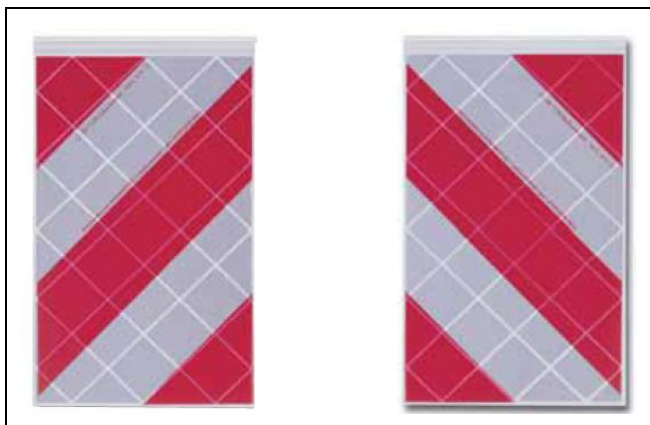
Obr. 19.: Špeciálne označenie vozidla umiestnené na ťahanom vymeniteľnom stroji za traktor vzadu; takéto označenie musí byť na vozidle umiestnené aj vpredu po oboch stranách.

Obr. 20.: Špeciálne označenie vozidla na pracovnom stroji nesenom umiestnenom na traktore.

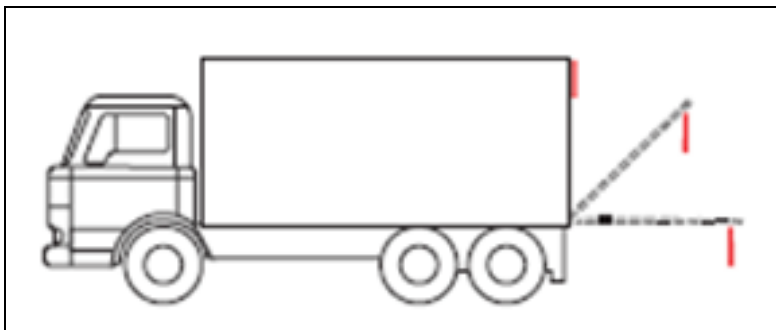
5. Špeciálne označenie zdvíhacích nakladacích plošín

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z. ustanovuje pre vozidlá vybavené vzadu zdvíhacou nakladacou plošinou (hydraulickým čelom) povinnosť byť na zadných čelných plochách čo najbližšie k horným a bočným obrysom zdvíhacej nakladacej plošiny označené špeciálnym označením s červenými a bielymi pruhmi širokými 70 až 100 mm a smerujúcimi od pozdĺžnej strednej roviny vozidla pod uhlom 45° nadol, pričom najmenšia plocha tohto označenia musí byť 0,10 m² a musí mať tvar pravouholníka s dĺžkou jednej strany najmenej 250 mm (obr. 21). Špeciálne označenie musí byť vyhotovené z materiálu so spätným odrazom triedy 2.

Obr. 21.: Špeciálne označenie zdvíhacej nakladacej plošiny (hydraulického čela).

Špeciálne označenie musí byť na zdvíhacej nakladacej plošine prichytené tak, aby pri sklopení zdvíhacej nakladacej plošiny v každej jej polohe bolo umiestnené zvislo a viditeľné zo zadnej strany (obr. 22). Účelom je, aby ostatným účastníkom cestnej premávky bolo zrejmé, že zdvíhacia nakladacia plošina je sklopená vo vodorovnej polohe.

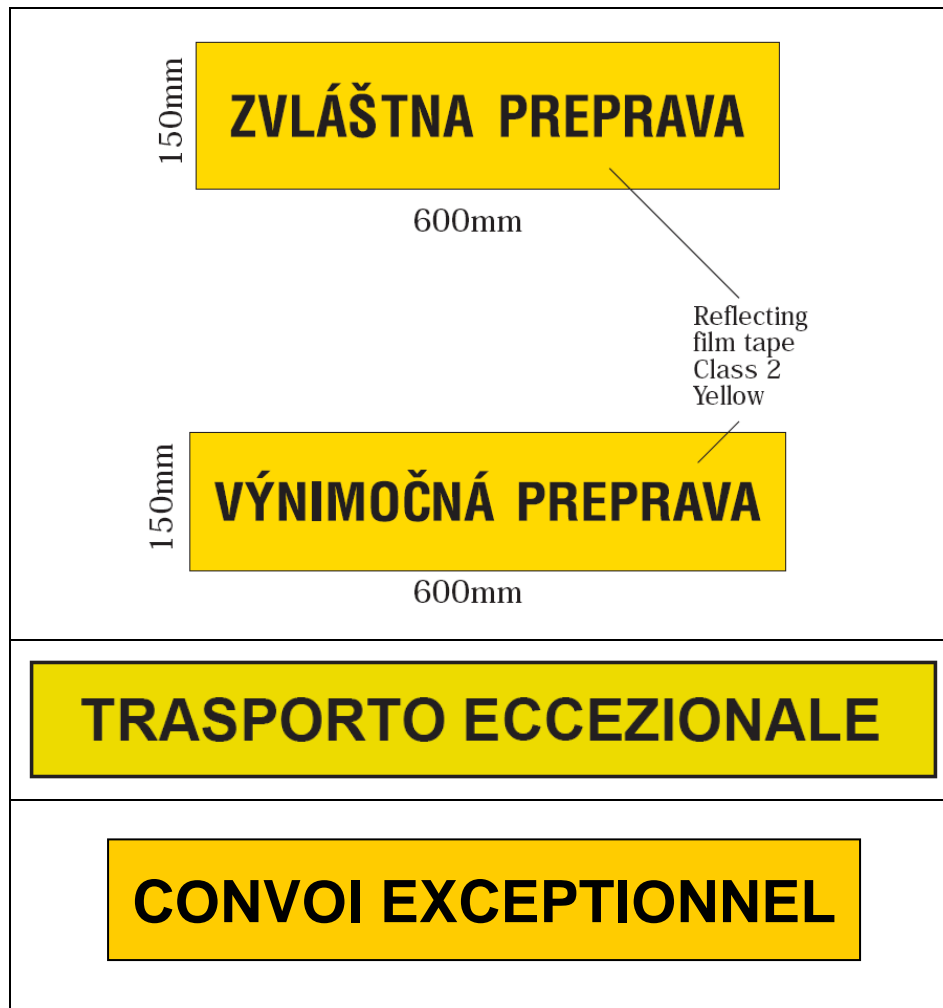

Obr. 22.: Umiestnenie špeciálneho označenia zdvíhacej nakladacej plošiny (hydraulického čela).

6. Špeciálne informatívne označenie nadmernej a nadrozmernej prepravy

Pre informovanosť ostatných účastníkov cestnej premávky ustanovuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z. pre vozidlá vykonávajúce nadrozmernú prepravu, ktorých šírka prevyšuje 3,00 m alebo výška prevyšuje 4,30 m alebo dĺžka prevyšuje 23,0 m vrátane prepravovaného nákladu, alebo pre vozidlá vykonávajúce nadmernú prepravu v prípadoch, kedy hmotnosť vozidla alebo jazdnej súpravy prevyšuje 50,0 t, že musia byť v prednej a zadnej časti vozidla označené špeciálnym informatívnym označením. Špeciálne informatívne označenie je vyhotovené v žltej farbe z materiálu so spätným odrazom triedy 2 a s nápisom „ZVLÁŠTNA PREPRAVA“ alebo „VÝNIMOČNÁ PREPRAVA“. Farba písmen je čierna (obr. 23). Pri medzinárodnej nadmernej preprave alebo nadrozmernej preprave môže byť nápis v jazyku členského štátu Európskej únie alebo v jazyku iného štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore. Príklady v jazykoch niektorých členských štátov: „SONDERTRANSPORT“, „EXCEPTIONAL TRANSPORT“, „TRASPORTO

ECCEZIONALE“, „CONVOI EXCEPTIONNEL“, „ABNORMAL TRANSPORT“, „SPECIAL TRANSPORT“ (obr. 23).

Obr. 23.: Špeciálne informatívne označenie vozidiel vykonávajúcich nadmernú a nadrozmernú prepravu; týmto označením sa označujú aj sprievodné vozidlá nadmernej a nadrozmernej prepravy; spodné dve označenia sú v jazyku členského štátu Európskej únie.

Príklad špeciálneho informatívneho označenia na vozidle je uvedený na obr. 24. Ostatné vozidlá vykonávajúce nadrozmernú prepravu alebo nadmernú prepravu, napríklad sprievodné vozidlá, sa tiež označujú špeciálnym informatívnym označením, ktoré upozorňuje na zvláštnu prepravu.

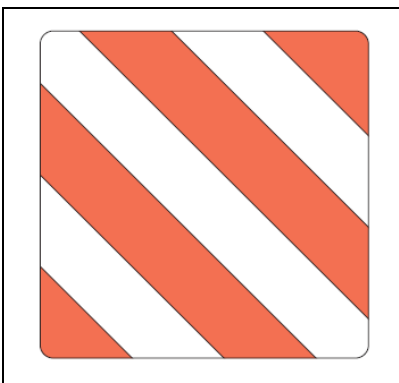

Obr. 24.: Umiestnenie špeciálneho označenia vozidla vykonávajúceho nadmernú a nadrozmernú prepravu.

7. Označovanie prečnievajúceho nákladu

Zákon č. 8/2009 Z. z. a jeho vykonávacia vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 9/2009 Z. z. upravujú, za akých podmienok je v cestnej premávke možné prepravovať náklad, a akým spôsobom sa na vozidle má označovať prečnievajúci náklad.

Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy sa z dôvodu zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky zmenilo označovanie prečnievajúceho nákladu z červenej zástavky, resp. z odraziek, na reflexné červenobiele označenie. Toto reflexné označenie sa musí použiť, ak náklad prečnieva vozidlo vpredu alebo vzadu viac ako 40 cm, alebo ak náklad na vozidle alebo na jazdnej súprave prečnieva do strany. Prečnievajúci koniec nákladu musí byť označený reflexným označením s červenými a bielymi pruhmi širokými 70 mm až 100 mm a smerujúcimi od pozdĺžnej strednej roviny vozidla pod uhlom 45° nadol, pričom najmenšia plocha tohto označenia musí byť 0,20 m² a musí mať tvar pravouholníka s dĺžkou jednej strany najmenej 400 mm (obr. 25). Ide o rovnaký spôsob označovania, ako je predpísané pre široké vozidlá (popísané v časti 4).

Obr. 25.: Označenie prečnievajúceho nákladu.

Obr. 26.: Umiestnenie označenia prečnievajúceho nákladu.

Zavedenie tohto spôsobu označovania prečnievajúceho nákladu vyriešilo problémy spojené s označovaním vozidiel prepravujúcich nadrozmerný náklad. Zároveň sa vypustila archaická výnimka pre označovanie prečnievajúcich poľnohospodárskych produktov (sena alebo slamy), čím sa požiadavky v Slovenskej republike zjednotili s predpismi platnými vo viacerých iných európskych krajinách.

Za prečnievajúci náklad sa považuje aj bicykel alebo iný predmet prepravovaný na nosiči namontovanom vzadu na vozidle (obr. 27).

Obr. 27.: Označenie prečnievajúceho nákladu umiestnené na nosiči bicyklov.

8. Označenie rýchlosti vozidla

Pre informovanosť ostatných účastníkov cestnej premávky musia byť niektoré vozidlá podľa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z. označené označením rýchlosti vozidla.

Vozidlá kategórií L_{7e}, M₂, M₃, N₂, N₃, O, T, C, P, R a S musia byť na zadnej časti karosérie a, ak to konštrukcia vozidla dovoľuje, v ľavej polovici, označené označením s vyznačenou najvyššou povolenou rýchlosťou vozidla zaokrúhlenou

- a) pri vozidlách s najväčšou konštrukčnou rýchlosťou neprevyšujúcu 35 km.h⁻¹ na najbližšie nižšie celé číslo,
- b) pri ostatných vozidlách na najbližšie nižšie celé číslo deliteľné piatimi.

Označenie (obr. 28) musí byť vo vyhotovení kruhu bielej farby, ktorý je lemovaný červenou farbou s vonkajším priemerom 190 až 200 mm; číslice musia mať 70 až 80 mm, hrúbka čiary číslic 12 až 15 mm. Farba číslic je čierna. Označenie musí byť z materiálu so spätným odrazom triedy 2 (červená a biela), číslice sú nereflexné. Ak nie je možné na vozidlách kategórií L_{7e}, O₁, O₂, P, R a S umiestniť označenie s priemerom 190 až 200 mm, je prípustné použiť označenie s vonkajším priemerom 150 mm; potom číslice musia mať 70 až 80 mm, hrúbka čiary číslic 11 až 13 mm. V označení môže byť použitá skratka „km“.

Nereflexné označenie najvyššou povolenou rýchlosťou podľa predchádzajúcej právnej úpravy (obr. 29) už nesmie byť na vozidlách používané.

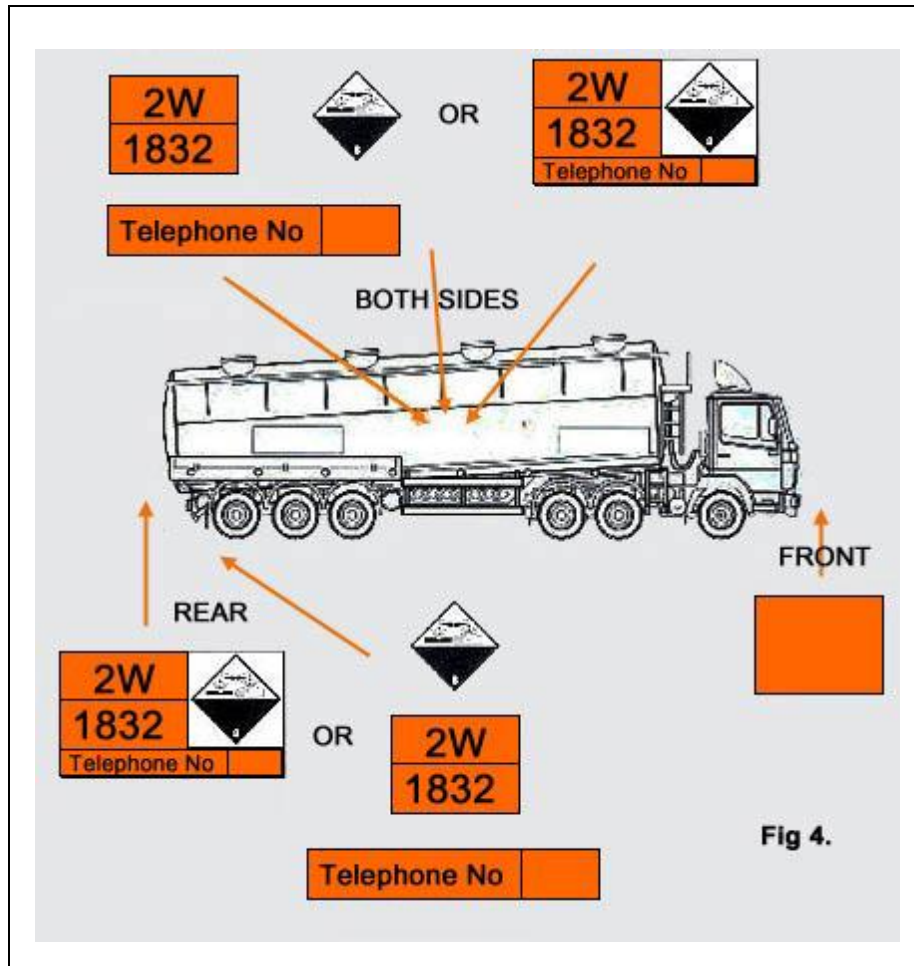
Obr. 28.: Označenie s vyznačenou najvyššou povolenou rýchlosťou vozidla.

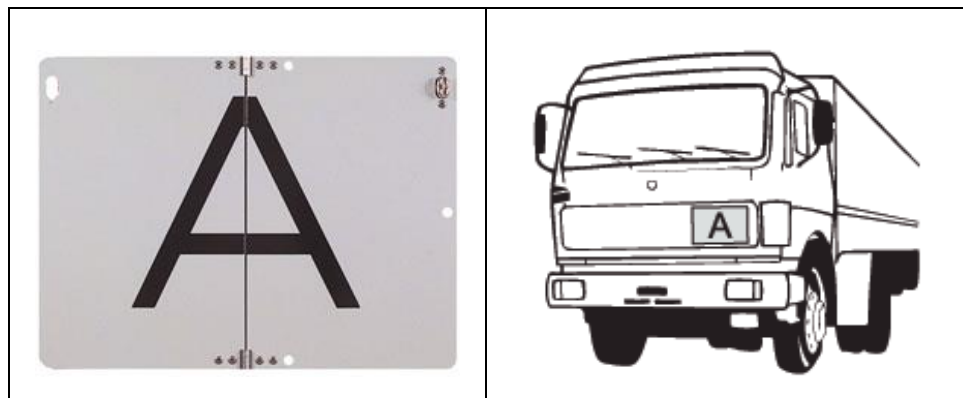
Obr. 29.: Nereflexné označenie najvyššej povolenej rýchlosti vozidla už nemôže byť na vozidlách používané.

9. Ostatné označenia vozidla

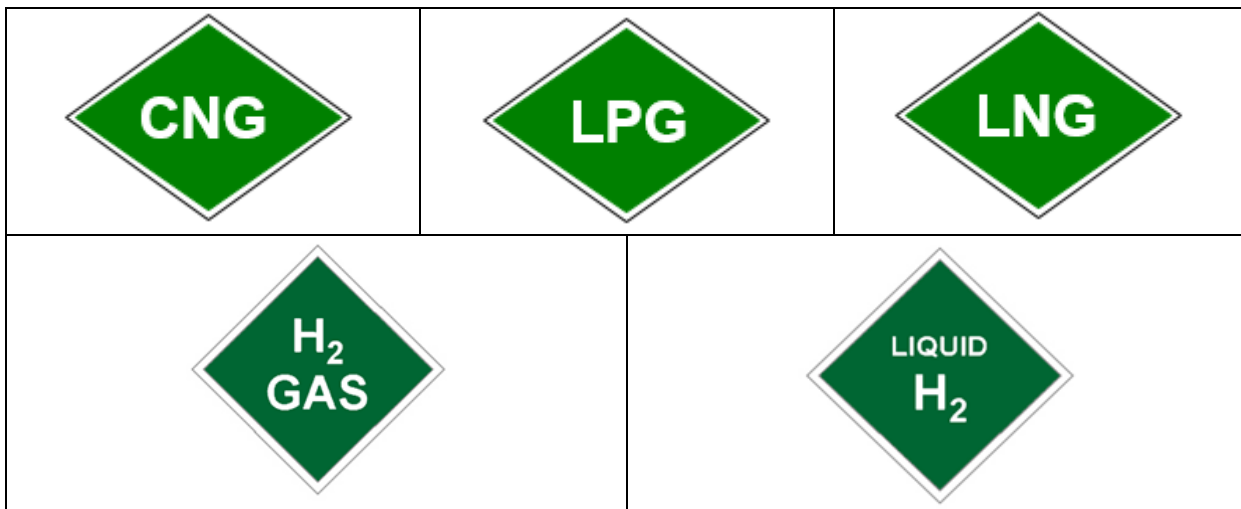
Na informovanie ostatných účastníkov cestnej premávky, prípadne aj kontrolných orgánov, sa používa aj ďalšie označenie vozidla. Ide napríklad o označenie vozidiel na prepravu nebezpečných vecí podľa Dohody ADR (obr. 30), označenie vozidiel na prepravu odpadu (obr. 31), prípadne na označenie vozidiel na alternatívny pohon LPG, CNG, LNG, vodík (obr. 32) a podobne.

Obr. 30.: Označenie vozidla na prepravu nebezpečných vecí (ADR).

Obr. 31.: Označenie vozidla prepravujúceho odpad.

Obr. 32.: Označenia vozidiel na plynový pohon, v poradí zľava doprava v prvom riadku: pohon stlačeným zemným plynom, skvapalneným ropným plynom a skvapalneným zemným plynom, v druhom riadku: pohon stlačeným (plynným) vodíkom a skvapalneným vodíkom.

10. Posudzovanie označenia vozidiel pri technickej kontrole

Predmetom technickej kontroly sú z vyššie uvedených označení všetky, okrem označenia prečnievajúceho nákladu (opísané v časti 7) a označenia vozidiel prepravujúcich odpad (zmienené v časti 9). V oboch prípadoch je dôvodom skutočnosť, že povinnosť takéhoto označenia je viazaná na špecifický prepravovaný náklad, s ktorým vozidlo väčšinou na technickú kontrolu neprichádza.

Pri ostatných, kontrolovaných označeniach, sa posudzuje ich prítomnosť na vozidle, vyhotovenie a stav (funkčnosť, mierou môže byť napr. odrazivosť), spravidla vizuálnou prehliadkou so subjektívnym vyhodnotením. V prípade posudzovania

- a) žltých reflexných plôch zadných označovacích tabuliek pre dlhé a ťažké vozidlá homologizovaných podľa predpisu EHK č. 70 série zmien 01,
- b) červených reflexných plôch po obvode reflexných označení pre pomalé vozidlá homologizovaných podľa predpisu EHK č. 69 série zmien 01 a
- c) reflexných označení na zvýšenie viditeľnosti a rozoznateľnosti z materiálu homologizovaného podľa predpisu EHK č. 104

je subjektívne vyhodnotenie odrazivosti doplnené porovnaním s etalónom pomocou jednoduchého optického komparátora (obr. 33).

Obr. 33.: Posudzovanie odrazivosti na zvýšenie viditeľnosti a rozoznatel'nosti pomocou etalónu a optického komparátora.

Stupeň závažnosti chýb súvisiacich s označením vozidiel je príslušnými metodickými pokynmi Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja definovaný v závislosti od dôležitosti jednotlivých označení, a to buď ako ľahká, alebo ako vážna chyba (obr. 34).

Obr. 34.: Opatrebná zadná označovacia tabuľka ťažkých vozidiel; ak je poškodená natoľko, že už neplní svoju funkciu, považuje sa to pri technickej kontrole za vážnu chybu.

Záver

Ak by sme postavili vedľa seba dve súpravy tvorené ťahačom a návesom, prvú z roku 1990 a druhú z roku 2015, prvé, čo by okrem módnej zmeny dizajnu ťahača a ochrán proti vkladaniu malých vozidiel na návese udrelo do očí, by asi boli povinné označenia na novšej súprave. Kým pred 25 rokmi boli na vozidlách za dostatočné považované odrazové sklá a nereflexné označenie najväčšej rýchlosti, dnes už je vďaka dostupnosti a variabilite moderných reflexných materiálov rozsah povinných označení omnoho väčší.

Predstava tej istej dvojice návesových súprav na nočnej ceste pomôže uvedomiť si prínos reflexných označení ku zvýšeniu bezpečnosti cestnej premávky. Dlhé a ťažké nákladné vozidlá, respektíve tiež pomalé vozidlá, sú dnes vďaka reflexným označeniam omnoho skôr rozoznateľné a lepšie viditeľné, čo nepochybne zabránilo mnohým dopravným nehodám, škodám na majetku, ľudskom zdraví alebo ľudských životoch.

Netreba však zabúdať na to, že tak, ako všetky ostatné technické zariadenia, aj reflexné označenia vozidiel vplyvom prostredia a času menia svoje vlastnosti a strácajú pôvodnú účinnosť. Preto je ich kontrola súčasťou povinnej technickej kontroly vozidiel, zistené závažnejšie chyby označení dôležitých z hľadiska bezpečnosti sú klasifikované ako vážne a sú dôvodom na obmedzenie spôsobilosti vozidla na premávku na pozemných komunikáciách „dočasne“, na 30 dní. Ak sa v tejto lehote chyba neodstráni a vozidlo neabsolvuje úspešne opakovanú kontrolu, stane sa automaticky nespôsobilým na premávku.

Literatúra

- [1] MORAVČÍK, Ľ., RYBIANSKÝ, M.: *Ako správne označiť vozidlo reflexným značením obrysov*, In: Bezpečnosť a plynulosť v cestnej premávke, zborník z 23. konferencie so zahraničnou účasťou, 11.-12. októbra 2010 Nový Smokovec, Wettrans Žilina, 14 str., ISBN 978-80-85418-70-5, EAN 9788085418705
- [2] MORAVČÍK, Ľ., RYBIANSKÝ, M.: *Povinné reflexné označovanie vozidiel*, In: CMDTUR 2009, zborník z 5. medzinárodnej konferencie, 4.-5. novembra 2009 Žilina, Žilinská univerzita Žilina, str. II-132 až II-146, ISBN 978-80-554-0124-9
- [3] MORAVČÍK, Ľ.: *Povinné označovanie vozidiel*, In: Sprievodca svetom dopravcu, číslo 5/2010, 19. mája 2010, str. 6 - 10, ISSN 1336-5252
- [4] MORAVČÍK, Ľ., RYBIANSKÝ, M.: *Povinné reflexné označovanie vozidiel*, In: Homologizácia, skúšanie a kontroly vozidiel, zborník z 9. medzinárodnej konferencie, 1.-2. októbra 2009 Nitra, Národná asociácia STK, 13 str., ISBN 978-80-970237-6-6
- [5] MORAVČÍK, Ľ.: *Podmienky prevádzky vozidiel v SR a ich povinné označovanie*, In: Nová legislatíva v cestnej doprave, zborník zo seminára, 3. decembra 2009 Šamorín, Euragency
- [6] ONDREJKA, P., HRON, P., RYBIANSKÝ, M.: *Kontrola niektorých druhov reflexného značenia vozidiel ako súčasť technickej kontroly*, In: Kontroly technického stavu vozidiel, zborník zo seminára, 16.-17. júna 2011, Nitra
- [7] Predpis EHK OSN č. 70 – Jednotné ustanovenia pre homologizáciu zadných označovacích tabuliek ťažkých a dlhých vozidiel, EHK OSN, Ženeva.
- [8] Predpis EHK OSN č. 69 – Jednotné ustanovenia pre homologizáciu zadných označovacích tabuliek pre pomalé vozidlá a ich prípojné vozidlá, EHK OSN, Ženeva.
- [9] Predpis EHK OSN č. 48 – Jednotné ustanovenia pre homologizáciu vozidiel z hľadiska montáže zariadení na osvetlenie a svetelnú signalizáciu, EHK OSN, Ženeva.
- [10] Predpis EHK OSN č. 104 – Jednotné ustanovenia pre homologizáciu reflexného označenia vozidiel kategórií M, N a O, EHK OSN, Ženeva.
- [11] Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 349/2009 Z. z. o najväčších prípustných rozmeroch vozidiel a jazdných súprav, najväčších prípustných hmotnostiach vozidiel

a jazdných súprav, ďalších technických požiadavkách na vozidlá a jazdné súpravy v súvislosti s hmotnosťami a rozmermi a o označovaní vozidiel a jazdných súprav v znení neskorších predpisov.

- [12] Vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 464/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú niektoré podrobnosti o prevádzke vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov.
- [13] Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [14] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 9/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [15] Portál Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky: <http://www.mindop.sk/>.
- [16] Portál poverenej technickej služby technickej kontroly – TESTEK a.s.: <http://www.testek.sk/>.
- [17] Právny a informačný portál Slov-Lex: <https://www.slov-lex.sk/>.
- [18] Portál Európskej komisie: http://ec.europa.eu/index_sk.htm.